

Transliteration–Telugu

Transliteration as per Modified Harvard-Kyoto (HK) Convention
(including Telugu letters – Short e, Short o) -

a A i I u U
R RR IR IRR
e E ai o O au M (H or :)

(e – short | E – Long | o – short | O – Long)

k kh g gh n/G
c ch j jh n/J (jn – as in jnAna)
T Th D Dh N
t th d dh n
p ph b bh m
y r l L v
S sh s h

indukEmi-varALi

In the kRti 'indukEmi sEtumamma' – rAga varALi (tALa miSra cApu),
SrI tyAgarAja depicts the dialogue between SrI kRshNa and gOpis.

P induk(E)mi sEtum(a)mma
'kRshNuD(e)nta mATal(A)Den(a)mma

A maguval(a)NTE inta vAdA mAku
mAnamE prANamu kAdA (indu)

C1 gusa-gusal(a)nd(E)mi vaccu ²celula
usur(u)NTE Uru pOvaccu (indu)

C2 vanitala kani(y)³evarikaina kRshNA
vancanagA palka tagunA (indu)

C3 haThamu sEya vELa kAdu Atma
hatya kAni vEre lEdu (indu)

C4 nagnamugA nilva vaSamA kRshNA
nalugurilO nIku yaSamA (indu)

C5 nA mATalu ⁴vini mIru vEga
nanu gaTTu jERca pOnIru (indu)

C6 lalanala pApamul(E)mO
lIagu vrAtal(u)NDen(E)mO (indu)

C7 velaku tIsina valapu rAdu kAna
veladula(y)ika namma rAdu (indu)

C8 rAjanya iTu(y)enca valadu tyAgarAja
vinuta prEma kaladu (indu)

Gist

(gOpis – to one another)
Friends! What shall we do for this? What terrible words did kRshNa utter!

Should He dispute so much just because we are women? Isn't our honour, life for us?

(kRshNa) O Damsels! What will happen by your whispering to each other? We can reach home if only we are alive.

(gOpis) O kRshNA! Is it befitting for anyone to speak craftily towards women?

(kRshNa) This is not the time to be obstinate; this is nothing but suicide (to allow water to rush inside the boat through the fissure).

(gOpis) O kRshNA! Is it possible for us to stand naked? Will it bring fame to You among people?

(kRshNa) It seems that You won't reach me shore quickly by listening to my suggestion (to plug the fissure with your clothes).

(gOpis – among themselves) Is it because of some sins committed by us, girls or is it destined this way?

(kRshNa) Love can't be got even for a price; therefore the girls shall not be believed in future.

(gOpis) O Prince! You should not think like this; O Lord praised by tyAgarAja! We have abundant love towards You.

Word-by-word Meaning

P (gOpis – to one another) Friends (amma)! What (Emi) shall we do (sEtumu) (sEtumamma) for this (induku) (indukEmi)? What terrible (enta) words (mATalu) did kRshNa (kRshNuDu) (kRshNuDenta) utter (ADenu) (mATalADenamma)!

A (gOpis) Should He dispute (vAdA) so much (inta) just because (aNTE) we are women (maguvalu) (maguvalaNTE)? Isn't (kAdA) our honour (mAnamE) life (prANamu) for us (mAku)?

C1 (kRshNa) O Damsels (celula)! What (Emi) will happen (vaccu) (literally come) by (andu) (literally in) your whispering (gusa-gusalu) (gusagusalandEmi) to each other? We can reach (pOvaccu) home (Uru) (literally village) if only we are alive (usuru uNTE) (usuruNTE).

C2 (gOpis) O kRshNA! Is it befitting (tagunA) for anyone (evarikaina) to speak (palka) craftily (vancanagA) towards (kani) (literally looking) (kaniyevarikaina) women (vanitala)?

C3 (kRshNa) This is not (kAdu) the time (vELa) to be obstinate (haThamu sEya); this is nothing but (kAni vEre lEdu) suicide (Atma hatya) (to allow water to rush inside the boat through the fissure).

C4 (gOpis) O kRshNA! Is it possible (vaSamA) for us to stand (nilva) naked (nagnamugA)? Will it bring fame (yaSamA) to You (nIku) among people (nalugurilO) (litaly four people)?

C5 (kRshNa) It seems that You (mIru) won't (pOnIru) reach (jERca) me (nanu) shore (gaTTu) quickly (vEga) by listening (vini) to my (nA) suggestion (mATalu) (literally words) (to plug the fissure with your clothes).

C6 (gOpis – among themselves) Is it because (EmO) of some sins committed (pApamulu) by us, girls (lalanala) or is it (EmO) (pApamulEmO) destined (vrAtalu uNDenO) (vrAtaluNDenEmO) this way (IIAgu)?

C7 (kRshNa) Love (valapu) can't be got (rAdu) even for a price (velaku tIsina); therefore (kAna) the girls (veladula) shall not (rAdu) be believed (namma) in future (ika) (veladulayika).

C8 (gOpis) O Prince (rAjanya)! You should not (valadu) think (enca) like this (iTU) (iTuyenca); O Lord praised (vinuta) by tyAgarAja! We have (kaladu) abundant love (prEma) towards You.

Notes -

Variations -

¹ - kRshNuDenta – kRshNuDentO : 'kRshNuDenta' seems to be appropriate word.

In some books, anu-pallavi is given as first caraNa.

² – celula usuruNTE – celuvAru usuruNTE – ippuDusuruNDE : 'celula usuruNTE' seems to be appropriate.

³ – evarikaina – evvaraina : 'evarikaina' seems to be appropriate.

⁴ – vini vEga mIru – vini vEga mIru celulAra.

References –

Comments –

This kRti forms part of dance-drama 'nauka caritraM' – The Boat Story.

Background - The gOpis meet kRshNa at the yamunA river and travel in a boat happily. In their excitement of meeting kRshNa, gOpis become proud thinking that kRshNa is their property. In order to remove their proud, kRshNa creates a storm in the river and as the boat is tossed about, it develops a crack and water starts entering the boat. kRshNa feigns illness and the gOpis become desperate as to how they would reach the shore and ensure safety of kRshNa. In order to save the boat, listening to the words of kRshNa, they take off their blouses to plug the hole. But, as these also were washed off, kRshNa asks them to remove all their clothes to plug the hole in the boat. Now, this song as a dialogue between gOpis and kRshNa.

Devanagari

प. इन्दु(के)मि सेतु(म)म्म

कृष्णु(डे)न्त माट(ला)डे(न)म्म

- अ. मगुव(ल)ण्टे इन्त वादा माकु
मानमे प्राणमु कादा (इ)
- च1. गुस-गुस(ल)(न्दे)मि वञ्चु चेलुल
उसु(रु)ण्टे ऊरु पोवञ्चु (इ)
- च2. वनितल कनि(ये)वरिकैन कृष्णा
वञ्चनगा पल्क तगुना (इ)
- च3. हठमु सेय वेळ कादु आत्म
हत्य कानि वेरे लेदु (इ)
- च4. नग्रमुगा निल्व वशमा कृष्णा
नलुगुरिलो नीकु यशमा (इ)
- च5. ना माटलु विनि मीरु वेग
ननु गट्टु जेर्च पोनीरु (इ)
- च6. ललनल पापमु(ले)मो
ईलागु ब्रात(लु)ण्डे(ने)मो (इ)
- च7. वेलकु तीसिन वलपु रादु कान
वेलदुल(यि)क नम्म रादु (इ)
- च8. राजन्य इट्टु(ये)ञ्च वलदु त्यागराज
विनुत प्रेम कलदु (इ)

English with Special Characters

- pa. indu(kē)mi sētu(ma)mma
kr̥ṣṇu(ḍe)nta māṭa(lā)ḍe(na)mma
- a. maguva(la)ṇṭē inta vādā māku
mānamē prāṇamu kādā (i)
- ca1. gusa-gusa(la)(ndē)mi vaccu celula
usu(ru)ṇṭē ūru pōvaccu (i)
- ca2. vanitala kani(ye)varikaina kr̥ṣṇā
vañcanagā palka tagunā (i)
- ca3. haṭhamu sēya vēḷa kādu ātma

- hatya kāni vēre lēdu (i)
ca4. nagnamugā nilva vaśamā kṛṣṇā
nalugurilō nīku yaśamā (i)
ca5. nā māṭalu vini mīru vēga
nanu gaṭṭu jērcā pōnīru (i)
ca6. lalanala pāpamu(lē)mō
īlāgu vrāta(lu)ṇḍe(nē)mō (i)
ca7. velaku tīsina valapu rādu kāna
veladula(yi)ka namma rādu (i)
ca8. rājanya iṭu(ye)ñca valadu tyāgarāja
vinuta prēma kaladu (i)

Telugu

- ప. ఇన్దు(కే)మి సేతు(మ)మ్మ
కృష్ణు(డె)న్దు మాట(లా)డె(న)మ్మ
అ. మగువ(ల)ణ్ణే ఇన్దు వాదా మాకు
మానమే ప్రాణము కాదా (ఇ)
చ1. గుస-గుస(ల)(న్దే)మి వచ్చు చెలుల
ఉసు(రు)ణ్ణే ఊరు పోవచ్చు (ఇ)
చ2. వనితల కని(యె)వరికైన కృష్ణా
వచ్చినగా పల్క తగునా (ఇ)
చ3. హఠము సేయ వేళ కాదు ఆత్మ
హత్య కాని వేరె లేదు (ఇ)
చ4. నగ్నముగా నిల్వ వశమా కృష్ణా
నలుగురిలో నీకు యశమా (ఇ)
చ5. నా మాటలు విని మీరు వేగ
నను గట్టు జేర్చ పోనీరు (ఇ)
చ6. లలనల పాపము(లే)మో
ఈలాగు వ్రాత(లు)ణ్ణె(నే)మో (ఇ)
చ7. వెలకు తీసిన వలపు రాదు కాన
వెలదుల(యి)క నమ్మ రాదు (ఇ)

చ8. రాజన్య ఇటు(యె)జ్చ వలదు త్యగరాజ
వినుత ప్రేమ కలదు (ఇ)

Tamil

- ప. ఇந்து³(కే)మి సేతు(మ)మ్మ
క్³రుషణ్ణు(దె³)ంత మాద(లా)దె³(న)మ్మ
- అ. మ³వ(ల)ండే ఇంత వాతా³ మాకు
మానమే ప్³రాణమ క్³తా³ (ఇ)
- స1. కు³స-కు³స(ల)ంతే³మి వశశ శెలుల
ఉ³స(రు)ండే ఊ³రు పోవశశ (ఇ)
- స2. వనితల కని(యె)వరికెన క్³రుషణ్ణా
వశశనకా³ పలక తకు³నా (ఇ)
- స3. ఘ²మ సేయ వేల క్³తా³ ఆ³త్తమ్
ఘ²త్య కాని వేరె³ లేతు³ (ఇ)
- స4. నక్³నమకా³ నిల్వ వ³సమా క్³రుషణ్ణా
నలుకు³నీలొ నీకు య³సమా (ఇ)
- స5. నా మాదలు విని మీ³రు వేక³
నను క³డు జ్³స పోనీ³రు (ఇ)
- స6. లలనల పాపమ(లే)మో
ఱ³లాకు³ వ్రాత(లు)ండె³(నే)మో (ఇ)
- స7. వెలకు తీసిన వలపు రాతు³ కాన
వెలతు³ల(యి)క నమ్మ రాతు³ (ఇ)
- స8. రాజన్య ఇ(యె)శ్చ వలతు³ త్యాక³రాజ
వినుత ప్³రేమ కలతు³ (ఇ)

(ఇతు కణ్ణనుక్కుమ్ ఆ³యశ్శియ³రుక్కుమ్
ఓ³దత్తినీల్ న³దక్కుమ్ ఉ³రెయ³ా³ల్)

ఆ - ఇతఱ్కెన్న శెయ్వోమమ్మా?
కణ్ణన్ ఁత్తకెయ శొల్ శొన్నానమ్మా!

ఆ - పెణ్కలెన్ఱాల్ ఇత్తనె వాతా? నమక్కు
మానమే ఉ³యిరన్ఱో?

క - కుశకుశపతనాల్ ఁన్న నే³రమ్, పెణ్డి³రే?
ఉ³యి³రు³న్తాల్ ఊ³ర్ పోకలామ్;

ఆ - వనితెయరెక్ కణ్డు య³రుక్కాకిలమ్, కణ్ణా!
వశశనెయక³ పేశత్తకుమా?

క - అ³డమ్ పిడిక్కుమ్ వేలెయన్ఱు; (ఇతు)
తఱ్కొలెయన్ఱి వేఱన్ఱు;

ఆ - (నాఱ్కన్) అ³వణమాక నిఱ్కవియలుమా, కణ్ణా?
నాల్వరిల్ ఉ³నక్కు (ఇతు) పుకమా?

- ಕ - ಂಸ ಸೂಱಕಗೂಕು ಕೂಡು, ನುಂಗುಗು ವುರೂವು
 ಂನುನುಕು ಕರೂ ಸೂಕುಕು ಢುಡುಡುರೂ ಒೂಲೂ;
- ಆ - (ಁತು) ಒುನುಕುಗುನು ಒುುವುಗುಗೂ ಂನುನುೂ? (ಅಲಲತು,)
 ಁವುುು ತಲಯುುುತು ಁರುನುತುೂ ಂನುನುೂ?
- ಕ - ವುಲಕುಕು ವುಗುಕುನುಲೂ, ಅನು ಒುರೂತು; ಆಕವು,
 ಒುನುಕುಗುಯುನು ನುುುಲೂಕುತು;
- ಆ - ಁಲವರಸು! ಁವುವುತು ಂನುನುಲೂಕುತು, ತುಯುಕರೂಸನುಲು
 ಒೂಱುಱು ಒುಱುೂನು! (ಁನುನುಡು ಂಕುಕು) ಕುತಲುಗುತು.
- ಆ - ಆಯುಸುಸುಯು
 ಕ - ಕುನುನು
 ಅವನು - ಆಡುಯುನುಱು

Kannada

- ಒ. ಁನು(ಕು)ಯು ಸುತು(ಯ)ಯು
 ಕುಷು(ಡು)ನು ಢುಟ(ಲ)ಡು(ನ)ಯು
 ಅ. ಢುಗುವ(ಲ)ಣು ಁನು ವುಡು ಢುಕು
 ಢುನುಢು ಒುಣುಯು ಕುಡು (ಁ)
 ಆ. ಗುಸು-ಗುಸು(ಲ)(ನು)ಯು ವುಚು ಚುಲುಲ
 ಁಸು(ರು)ಣು ಁರು ಒೂವುಚು (ಁ)
 ಆ. ವನುತಲ ಕನು(ಯ)ವುಕುನು ಕುಷು
 ವುಣುನುಗು ಒಲು ತುಗುನು (ಁ)
 ಆ. ಹುಠುಯು ಸುಯು ವುಳ ಕುಡು ಆತು
 ಹತು ಕುನು ವುರು ಲುಡು (ಁ)
 ಆ. ನುಗುಯುಗು ನುಲಲ ವುಶುಢು ಕುಷು
 ನಲುಗುರುಲು ಁಕು ಯುಶುಢು (ಁ)
 ಆ. ನು ಢುಟಲು ವುನು ಯುರು ವುಗು
 ನನು ಗುಟು ಚುರು ಒೂನುರು (ಁ)
 ಆ. ಲಲನಲ ಒುಒುಯು(ಲು)ಯು
 ಕುಲುಗು ವುತ(ಲು)ಣು(ನು)ಯು (ಁ)

- চ৩. হঠমু সেয় রেল কাদু আত্ন
হত্ন কানি বেবে লেদু (ই)
- চ৪. নগ্নমুগা নিল্ল বশমা কৃষ্ণা
নলুগুরিলো নীকু যশমা (ই)
- চ৫. না মাটলু রিনি মীকু রেগ
ননু গট্টু জেচ পোনীকু (ই)
- চ৬. ললনল পাপমু(লে)মো
ঈলাগু রাত(লু)গে(নে)মো (ই)
- চ৭. রেলকু তীসিন বলপু বাদু কান
বেলদুল(য়ি)ক নম্ম বাদু (ই)
- চ৮. রাজম্ম ইট্টু(য়ে)ঞ্চ রলদু অ্যাগরাজ
রিনুত প্রেম কলদু (ই)

Bengali

- প. ইন্দু(কে)মি সেতু(ম)ম্ম
কৃষ্ণু(ডে)স্ত মাট(লা)ডে(নে)ম্ম
- অ. মগুব(ল)গেট ইস্ত বাদা মাকু
মানমে প্রাণমু কাদা (ই)
- চ১. গুস-গুস(ল)(ন্দে)মি বচ্চু চলুল
উসু(রু)গেট উরু পোবচ্চু (ই)
- চ২. বনিতল কনি(য়ে)বরিকৈন কৃষ্ণা
বঞ্চনগা পঞ্চ তগুনা (ই)
- চ৩. হঠমু সেয় বেল কাদু আত্ন
হত্ন কানি বেবে লেদু (ই)
- চ৪. নগ্নমুগা নিল্ল বশমা কৃষ্ণা
নলুগুরিলো নীকু যশমা (ই)

૮૫. ના માટલુ વિનિ મીરુ વેગ

નનુ ગટ્ટુ જેર્ષ પોનીરુ (ઈ)

૮૬. લલનલ પાપમુ(લે)મો

ઈલાગુ વ્રાત(લુ)ૅ(ને)મો (ઈ)

૮૭. વેલકુ તીસિન વલપુ રાદુ કાન

વેલદુલ(યિ)ક નમ્મ રાદુ (ઈ)

૮૮. રાજન્ય ઈટુ(યે)ઋ વલદુ ઝાગરાજ

વિનુત પ્રેમ કલદુ (ઈ)

Gujarati

૫. ઈન્દુ(કે)મિ સેતુ(મ)મ્મ

કૃષ્ણ(કે)ન્ત માટ(લા)કે(ન)મ્મ

૫. મગુવ(લ)ૅટે ઈન્ત વાદા માકુ

માનમે પ્રાણમુ કાદા (ઈ)

૫૧. ગુસ-ગુસ(લ)(ન્દે)મિ વચ્ચુ ચંલુલ

ઉસુ(ર)ૅટે ઊરુ પોવચ્ચુ (ઈ)

૫૨. વનિતલ કનિ(યં)વરિકૈન કૃષ્ણા

વચ્ચનગા પલક તગુના (ઈ)

૫૩. હઠમુ સેય વેળ કાદુ આત્મ

હત્ય કાનિ વેરે લેદુ (ઈ)

૫૪. નગ્નમુગા નિલ્વે વશમા કૃષ્ણા

નલુગુરિલો નીકુ યશમા (ઈ)

૫૫. ના માટલુ વિનિ મીરુ વેગ

નનુ ગટ્ટુ જેર્ષ પોનીરુ (ઈ)

૫૬. લલનલ પાપમુ(લે)મો

ઈલાગુ વ્રાત(લુ)ૅકે(ને)મો (ઈ)

૫૭. વેલકુ તીસિન વલપુ રાદુ કાન

વેલદુલ(યિ)ક નમ્મ રાદુ (ઈ)

૫૮. રાજન્ય ઈટુ(યં)ચ્ચ વલદુ ત્યાગરાજ

વિનુત પ્રેમ કલદુ (ઈ)

Oriya

- ପ. ଇନ୍ଦ୍ର(କେ)ମି ସେତୁ(ମ)ମ୍ନ
କୃଷ୍ଣ(ଡେ)ନ୍ଦ ମାଟ(ଲା)ଡେ(ନ)ମ୍ନ
- ଅ. ମଗୁଞ୍ଜ(ଲ)କ୍ଷେ ଇନ୍ଦ୍ର ଖାଦା ମାକୁ
ମାନମେ ପ୍ରାଣମୁ କାଦା (ଇ)
- ଚ୧. ଗୁସ-ଗୁସ(ଲ)(ୟେ)ମି ଖଜୁ ଚେଲୁଲ
ଉସୁ(ରୁ)କ୍ଷେ ଉରୁ ପୋଖଜୁ (ଇ)
- ଚ୨. ଖନିତଲ କନି(ୟେ)ଖରିକୈନ କୃଷ୍ଣା
ଖଞ୍ଜନଗା ପଲ୍ଲକ ତରୁନା (ଇ)
- ଚ୩. ହ୦ମୁ ସେୟ ଖେଳ କାଦୁ ଆତୁ
ହୃତ୍ୟ କାନି ଖେରେ ଲେଦୁ (ଇ)
- ଚ୪. ନଗ୍ନମୁଗା ନିଲ୍ଘ ଖଶମା କୃଷ୍ଣା
ନଲୁଗୁରିଲୋ ନୀକୁ ଯଶମା (ଇ)
- ଚ୫. ନା ମାଟଲୁ ଖିନି ମୀରୁ ଖେଗ
ନନୁ ଗଜୁ ଜେର୍ ପୋନୀରୁ (ଇ)
- ଚ୬. ଲଲନଲ ପାପମୁ(ଲେ)ମୋ
ଇଲାଗୁ ଖ୍ରୀତ(ଲୁ)କ୍ଷେ(ନେ)ମୋ (ଇ)
- ଚ୭. ଖେଲକୁ ତୀସିନ ଖଲପୁ ରାଦୁ କାନ
ଖେଲଦୁଲ(ୟି)କ ନମ୍ନ ରାଦୁ (ଇ)
- ଚ୮. ରାଜନ୍ୟ ଇଗୁ(ୟେ)ଞ୍ଜ ଖଲଦୁ ତ୍ୟାଗରାଜ
ଓନୁତ ପ୍ରେମ କଲଦୁ (ଇ)

Punjabi

- ପ. ਇନ୍ଦ୍ର(କେ)ମି ସେତୁ(ମ)ମମ
ଝିମ୍ଝି(ଡେ)ନ୍ଦ ମାଟ(ଲା)ଡେ(ନ)ମମ
- ଅ. ମଗୁଞ୍ଜ(ଲ)କ୍ଷେ ଇନ୍ଦ୍ର ଖାଦା ମାକୁ
ମାନମେ ପ୍ରାଣମୁ କାଦା (ଇ)

- ਚ੧. ਗੁਸ-ਗੁਸ(ਲ)(ਨਦੇ)ਮਿ ਵੱਚੁ ਚੇਲੁਲ
ਉਸੁ(ਰੁ)ਣਟੇ ਉਰੁ ਪੋਵੱਚੁ (ਇ)
- ਚ੨. ਵਨਿਤਲ ਕਨਿ(ਯੇ)ਵਰਿਕੈਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਣਾ
ਵਵਚਨਗਾ ਪਲਕ ਤਗੁਨਾ (ਇ)
- ਚ੩. ਹਠਮੁ ਸੇਯ ਵੇਲ ਕਾਦੁ ਆਤਮ
ਹਤਯ ਕਾਨਿ ਵੇਰੇ ਲੇਦੁ (ਇ)
- ਚ੪. ਨਗਨਮੁਗਾ ਨਿਲ੍ਹ ਵਸ਼ਮਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਣਾ
ਨਲੁਗੁਰਿਲੋ ਨੀਕੁ ਯਸ਼ਮਾ (ਇ)
- ਚ੫. ਨਾ ਮਾਟਲੁ ਵਿਨਿ ਮੀਰੁ ਵੇਗ
ਨਨੁ ਗੱਟੁ ਜੇਰਚ ਪੋਨੀਰੁ (ਇ)
- ਚ੬. ਲਲਨਲ ਪਾਪਮੁ(ਲੇ)ਮੋ
ਈਲਾਗੁ ਵ੍ਰਾਤ(ਲੁ)ਣਡੇ(ਨੇ)ਮੋ (ਇ)
- ਚ੭. ਵੇਲਕੁ ਤੀਸਿਨ ਵਲਪੁ ਰਾਦੁ ਕਾਨ
ਵੇਲਦੁਲ(ਯਿ)ਕ ਨੱਮ ਰਾਦੁ (ਇ)
- ਚ੮. ਰਾਜਨਯ ਇਟੁ(ਯੇ)ਵਚ ਵਲਦੁ ਤਯਾਗਰਾਜ
ਵਿਨੁਤ ਪ੍ਰੇਮ ਕਲਦੁ (ਇ)